

(miestas / rajonas, mokykla)

klasės mokinio (-ės)

(vardas ir pavardė)

Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduoties (raštu) II dalis
Zadania pisemne sprawdzające osiągnięcia w zakresie kształcenia podstawowego (część II)

GIMTOJI KALBA (LENKŲ) JĘZYK POLSKI

Teksto suvokimas ir literatūros žinių taikymas / Czytanie ze zrozumieniem i stosowanie wiedzy o literaturze
Kalbos žinių taikymas / Stosowanie wiedzy o języku

Testas / Test

Czas trwania – 1 godz.

WSKAZÓWKI

- Wpisz swoje miasto / rejon, nazwę szkoły, klasę, imię i nazwisko w odpowiednim miejscu nad tabelą przeznaczoną do odpowiedzi.
- Pisz zrozumiale i poprawnie.
- Odpowiedz na podane w poleceniu pytania zwięźle i zrozumiale. Twoje odpowiedzi powinny się zmieścić w przeznaczonych na nie klatkach tabeli. Za niezrozumiałe lub napisane w nieodpowiednim miejscu odpowiedzi otrzymasz 0 punktów.
- Jeżeli polecenie nie wymaga podawania cytatów, odpowiedzi formułuj własnymi słowami.
- W prawej kolumnie tabeli przeznaczonej do odpowiedzi osoby sprawdzające będą wpisywać punktację.

Powodzenia!

VERTINIMAS

Užduotys	Maksimalus taškų skaičius	Surinktų taškų suma		
		1 vertintojas	2 vertintojas	3 vertintojas
1–5	10			
6–9	9,5			
10–11	5			
12	3			
13–17	8,5			
18–19	4			
Taškų suma	40			
				Įvertinimas

Vertinimo komisija:

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

Przeczytaj podane teksty A i B oraz wykonaj zadania do nich.

TEKST A

Jan Mar

POWRÓT DO KOLEBKI (fragment)

1. Dla mnie największym fenomenem, niepowtarzalnym w dziejach cywilizacji, jest właśnie Grecja.

Przysiadłem na kamiennym sześcianie, który tkwił kiedyś w ścianie jednego z domów, w miejskiej zabudowie ściśle otaczającej pałac. Przede mną rozciągała się dolina Messary, zeschnięta ziemia czekająca na deszcz jak na zbawienie. Taki był i jest grecki pejzaż. Tu, na Krecie. I tam, na kontynencie. Jak to się więc stało, że górzysta Grecja, gdzie urodzajne doliny można policzyć na palcach jednej ręki, kamienista, nawiedzana trzęsieniami ziemi, uboga krewna starożytnej Mezopotamii i Egiptu faraonów, dała ludzkości więcej niż jakikolwiek kraj na świecie.

2. Co sprawiło, że kultura minojska¹ wykształciła się i rozkwitła na małej wysepce, że wspomnienia o złotych i srebrnych wiekach Knossos², a potem Myken, okazały się nie tylko mitem, lecz także trwałym, choć często nie do końca uświadomionym dziedzictwem? Jak to się stało, że po wiekach regresu, trwającego aż do VII stulecia p.n.e., ten liczebnie niewielki naród, żyjący w nie najlepszych warunkach, ocknął się i zaczął gromadzić niespotykane bogactwa dóbr kultury? Zbudował podstawy nauk historycznych, stworzył łańcuch systemów filozoficznych, dzięki historykom i retorom³ ukształtował prozę artystyczną, wznosił na wyżyny sztukę dramatyczną, architekturę i rzeźbę. Są to prawdy rozpowszechnione. Nie zawsze jednak uświadomiamy sobie, jak wiele Grekom zawdzięcza nauka. Tales, Pitagoras, Euklides dali jej instrument najskuteczniejszy – matematykę. Te nazwiska zapisała w naszej pamięci szkoła. A przecież ich dzieła są zaledwie częścią wkładu starożytnych Greków w dzieło wznoszenia piramidy wiedzy. W ciągu zimy przed wyjazdem do Grecji wypełniałem luki własnej wiedzy. Pojawił się poczet greckich uczonych, których osiągnięcia sprzed dwudziestu stuleci wyliczać można długo. Obejmują niemal wszystkie podstawowe dziedziny wiedzy, torują drogę naukowej eksplozji ostatnich stu lat.

3. 1800 lat przed Kopernikiem Arystarch dowodził, że Ziemia obraca się wokół Słońca. Hipparch opracował pierwszą naukową teorię rocznego ruchu Słońca i Księżyca, obliczył okresowe zmiany odległości Słońca i Księżyca od Ziemi. Przed 22 wiekami Demokryt głosił, że materia składa się z atomów, a jego wizja nieskończoności wszechświata i mnogości światów w przestrzeni, rozwijających się i ginących wskutek ciągłego ruchu atomów, jest dla nas – współczesnych – wciąż aktualna. Byli więc Grecy pionierami dzisiejszych teorii makro- i mikrokosmosu. To greccy uczeni, odkryli krążenie krwi [...], zanim dwa tysiące lat później Harvey dał prawidłowy opis krwioobiegu. O dwa tysiące lat ubiegli Juliusza Verne'a lotniczą legendą Ikara [...]. Pozostawili po sobie ślad głęboki. Nie zatarły go przemarsze kohort⁴ rzymskich, nieustanne wojny [...]. Greckiej spuścizny nie wytępiło nawet średniowiecze. Do dziś podtrzymuje fundament zachodniej cywilizacji.

Otrzymany spadek należy do sfery ducha. Materialna wielkość Grecji załamała się pod uderzeniami rzymskich mieczy. Reguła wzlotów i upadków nie ominęła greckiej państwowości.

¹ Kultura minojska – jedna z najstarszych cywilizacji, która zaczęła się kształtować ok. 3000 p.n.e. na wyspie Kreta.

² Knossos, Mykeny – starożytne miasta greckie.

³ Retor – człowiek, który wygłasza przemówienia publiczne.

⁴ Kohorta – jednostka armii rzymskiej.

Zadania do tekstu A

1. Co oznacza metaforyczny tytuł tekstu na tle całego fragmentu? Wybierz **jedną** poprawną odpowiedź.

Tytuł oznacza, że w tekście jest mowa o...

- A sentymentalnym powrocie do kraju lat dzieciństwa, w którym autor dawno nie był.
 B wyprawie do kraju, w którym narodziła się cywilizacja zachodnia.
 C wędrowce śladami starożytnych cywilizacji w Grecji, Mezopotamii i Egipcie.

(1 punkt)

Punkty
1 2

2. Czego dowiadujemy się na podstawie tekstu o jego autorze? Sformułuj odpowiedź w 1–2 zdaniach.

_____

_____

_____

(2 punkty)

3. Na podstawie **1. części** tekstu wymień **cztery** charakterystyczne cechy geograficzne i klimatyczne Grecji.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

(2 punkty)

4. Na podstawie **2. i 3. części** tekstu wpisz do tabeli po **trzy** dziedziny sztuki i nauki, których podwaliny stworzyli starożytni Grecy.

A Dziedziny sztuki	B Dziedziny nauki
1.	1.
2.	2.
3.	3.

(3 punkty)

5. Wpisz w odpowiednie miejsca (A–D) nazwy osób wymienione w **3. części** tekstu.

- A _____ – grecki myśliciel, założyciel starożytnego atomizmu.
 B _____ – grecki astronom, pisał o heliocentrycznym modelu wszechświata.
 C _____ – polski astronom, twórca teorii heliocentrycznej.
 D _____ – francuski pisarz, autor powieści podróżniczych i fantastycznych.

(2 punkty)

Suma punktów za zadania 1–5 (10 punktów)		
--	--	--

6. Wpisz do tabeli nazwy środków artystycznych, których przykłady zostały wyróżnione w podanych cytatach z tekstu.

Cytat	Nazwa środka artystycznego
A przysiadłem na kamiennym szczęście	
B ziemia czekająca na deszcze jak na zbawienie	
C dzieło wznoszenia piramidy wiedzy	

(3 punkty)

Punkty
1 2

7. Wyjaśnij, dlaczego podane wyrazy zostały napisane wielką literą.

A *Mezopotamia, Egipt* – _____B *Grecy* – _____C *Ziemia, Słońce* – _____D *Tales, Pitagoras, Euklides* – _____

(2 punkty)

8. Spośród wyrazów (lub połączeń wyrazowych) zapisanych po myślniku wybierz synonim wyróżnionego wyrazu i wpisz w odpowiednie miejsca (A–G).

A po wiekach **regresu** – postępu, застоjuB naród **ocknął się** – poddał się, zbudził sięC **poczet** greckich uczonych – dostojne grono, wielkie osiągnięcieD naukowa **eksplozja** – badania eksperymentalne, gwałtowny rozwójE byli **pionierami** dzisiejszych teorii – bohaterami, pomysłodawcamiF o dwa tysiące lat **ubiegli** Juliusza Verne’a – naśladowali, wyprzedziliG spuścizny nie **wyćpiło** nawet średniowiecze – zaostrzyło, zniszczyło

(3,5 punktu)

9. Wypisz z ostatniego akapitu wyrazy lub połączenia wyrazowe stanowiące antytezę.

_____ ↔ _____

(1 punkt)

Suma punktów za zadania 6–9 (9,5 punktu)

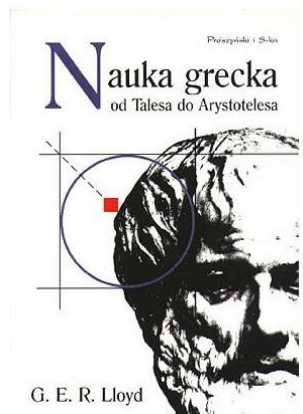
10. Do podanych frazeologizmów dopasuj ich znaczenie.

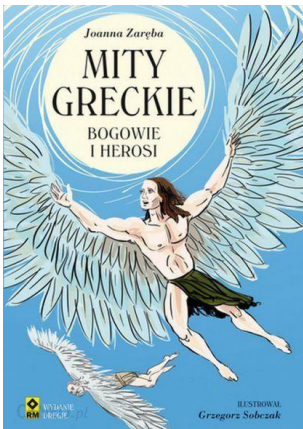
Frazeologizm	Znaczenie
A być ubogą krewną	1. być gorszym od czegoś, z czym ma się pewne cechy wspólne
B można policzyć na palcach jednej ręki	2. podnieść na najwyższy poziom rozwoju
C pozostawić po sobie ślad	3. uzupełniać braki
D torować drogę	4. stwierdzić o bardzo małej liczbie czegoś
E wypełniać luki	5. ułatwiać następcom zaistnienie lub osiągnięcie czegoś
F wznieść na wyżyny	6. unieśmiertelnić siebie, przejść do historii

A – ____ B – ____ C – ____ D – ____ E – ____ F – ____

(3 punkty)

11. Czy wykorzystasz poniższe źródła, aby dowiedzieć się więcej na temat Demokryta? Przy każdym źródle zostaw **jedną** odpowiedź TAK lub NIE i uzasadnij ją.

	<p>A TAK / NIE, ponieważ _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
---	--

	<p>B TAK / NIE, ponieważ _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
---	--

(2 punkty)

Suma punktów za zadania 10–11 (5 punktów)		
---	--	--

Punkty	
1	2
_____	_____
_____	_____

12. Znajdź błędy językowe w poniższych zdaniach. Zapisz w każdym punkcie (1–6) poprawną formę.

1. Mitologija grecka wielką czią otacza boginię zwycięstwa Nike.

_____

2. Przedstawiano jej jako młodą kobietę ze skrzydłami.

_____

3. Wierzono, że pośle bitwy leci ona nad ziemią i głosi zwycięstwo.

_____

4. Szczególną czią otaczali ją wielkie wodzowie.

_____

5. W paryżskim muzeum znajduje się rzeźba „Nike z Samotraki”.

_____

6. Postać Nike była natchnieniem dla dużo poetów.

_____

(3 punkty)

Punkty
1 2

Suma punktów za zadanie 12 (3 punkty)		
---------------------------------------	--	--

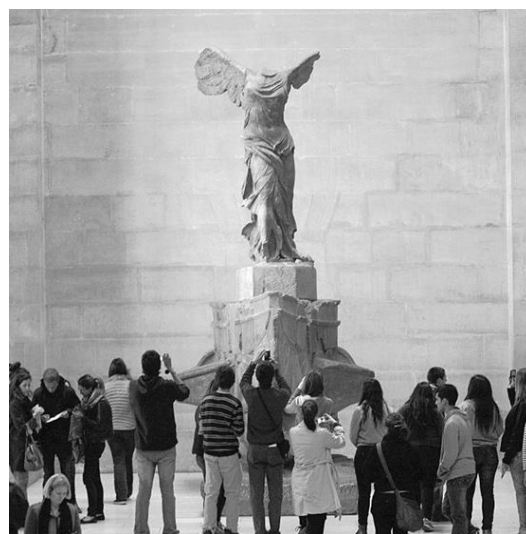
TEKST B

Leopold Staff

NIKE Z SAMOTRAKI

W wietrznych fałdach twych wiotkich szat słyszę muzykę
Lotu, którego żadne nie prześcigną ptaki,
Czarująca bogini triumfu, o, Nike,
Co od wieków zdyszana lecisz z Samotraki!

Pośpiech potężnych skrzydeł twych powietrze chłoszcze,
Niosąc zwycięstwo, sławę i liście laurowe.
Nie pragnę ich. I temu jedynie zazdroszczę,
Dla którego w porywie swym straciłaś głowę.

„Nike z Samotraki”, autor nieznany
Ok. 190 rok p. n. e., kultura antyczna, Samotraka, Grecja
Rzeźba z marmuru
Wysokość statuy 328 cm
Muzeum w Luwrze, Paryż, Francja

Zadania do tekstu B

Punkty
1 2

13. Wybierz **jedną** poprawną odpowiedź dotyczącą wiersza.

- A Składa się z dwóch strof.
- B Składa się z ośmiu wersów.
- C Zawiera refleksje i opis emocji.
- D Wszystkie odpowiedzi są poprawne.

(1 punkt)

14. Wypisz z pierwszej zwrotki wiersza cytaty, które wyrażają myśli zawarte w podanych sformułowaniach.

Sformułowanie	Cytat
A Nike jest boginią zwycięstwa	
B Nike jest piękna	
C Posąg przypomina żywą istotę	

(1,5 punktu)

15. Wybierz właściwe zakończenie podanego zdania.

Podmiot liryczny podziwia...

- A piękno wyrzeźbionej postaci kobiecej.
- B wojowniczość bogini zwycięstwa.
- C zwycięstwa i sławę wojowników greckich.

(1 punkt)

16. Podaj dwa znaczenia, jakie w wierszu ma połączenie wyrazowe *straciłaś głowę*.

Dosłowne: _____

Przenośne: _____

(2 punkty)

17. Zapisz słownie w odpowiedniej formie liczebniki wyróżnione w poniższych zdaniach.

A Mocno zniszczona marmurowa rzeźba bogini Nike została odnaleziona podczas wykopalisk archeologicznych w (którym?) **1863** _____ roku.

B Prawdopodobnie pochodzi ze (którego?) **190** _____ roku p.n.e.

C Posąg Nike ze skrzydłami ma wysokość trzech metrów i (ilu?) **28** _____ centymetrów.

(3 punkty)

Suma punktów za zadania 13–17 (8,5 punktu)

18. Połącz dwa zdania pojedyncze w jedno zdanie złożone podrzędnie.

A „Nike z Samotraki” to jedna z najsłynniejszych rzeźb antycznych. Co roku tę rzeźbę ogląda kilka milionów turystów. → zdanie podrzędne przydawkowe

---

B Posąg znajduje się w muzeum w Paryżu. Został odnaleziony przez francuskich archeologów. → zdanie podrzędne przyczynowe

---

(2 punkty)

19. Uzupełnij tabelę. Obok cytatu napisz imię i nazwisko autora oraz tytuł utworu, z którego pochodzi podany cytat.

Autorzy: Jarosław Iwaszkiewicz, Ignacy Krasicki, Stefan Żeromski.

Tytuły utworów: *Dziady*, *Ikar*, *Wierna rzeka*.

Cytat	Autor i tytuł utworu
A <i>Śmiałek, który przyprawił sobie skrzydła – podług greckiej legendy – wzniósł się wysoko, tak wysoko, że znalazł się w pobliżu słońca. Promienie słoneczne stopiły wosk, którym przymocował sobie rzędy piór do skrzydeł, i młodzieniec spadł. Dopelnia się tragedia – oto właśnie tonie i zanurza się w morzu, ale ludzie tego nie zauważyli.</i>	
B <i>Patrzała na niego oczyma czarnymi, którym zdumienie, ciekawość i odrobina żalu jeszcze większej dodawały piękności. – Z bitwy? – wyszeptala. Potwierdził, mimowolnie uśmiechając się do niej. – Gdzie była ta bitwa? – Pod Małogoszczem. [...] Ja jestem powstaniec... – wytłumaczył. [...] – Jakże pan tu doszedł? – Lasami. Spojrzała na jego czerwoną głowę, wybite oko, nogi zlane krwią – i zakrzętnęła się prędko, żywo, jednym tchem, a z jakowąś szczególną wesołością duszy. [...] Następnie ujęła rannego pod rękę i poprowadziła ku stopniom ganku.</i>	

(2 punkty)

Suma punktów za zadania 18–19 (4 punkty)